



צרכים של זקנים יוצאי אתיופיה ממצאים ממחקר הערכה

יפית כהן, איילת ברג-ורמן, חן קלסי רטה (MA), שירלי רזניצקי

ספטמבר 2024



מאירס ג'וינט
ברוקדייל





רקע

- בסוף 2022 חיו בישראל כ-10,650 זקנים יוצאי אתיופיה – 6.4% מכלל יוצאי אתיופיה בישראל
- מרביתם חיים בישראל יותר מ-30 שנה ומתגוררים ב-62 יישובים (מהם שבע ערים שבהן יותר מ-500 תושבים)
- למרות המהלכים שנעשו לשילובם ולהנגשת השירותים, עדיין יש חסמים לניצול שירותי רווחה ובריאות
- חסר מידע עדכני על האתגרים בהשתלבותם של זקנים יוצאי אתיופיה בחברה בישראל ובצריכת שירותים ועל הקשיים שאיתם הם מתמודדים בחיי היום-יום
- המחקר נעשה לבקשת ג'וינט-אשל, המשרד לשוויון חברתי ומשרד העלייה והקליטה



שיטת המחקר

ניתוח כמותי של נתונים מינהליים (בעיקר בערים עם ריכוז גדול של יוצאי אתיופיה זקנים)

- קובץ נתוני יסוד במשרד הרווחה והביטחון החברתי
- דיווח של מנהלות מש"חים

קבוצות מיקוד וראיונות עומק

- 10 קבוצות מיקוד עם אנשי מקצוע מתחום הזיקנה (מן הקהילה האתיופית ומחוצה לה): מגשרות, עובדות סוציאליות, אחיות, מקדמי בריאות, מנהלות מרכזי יום/מועדונים, רכזי תעסוקה, מנהלות תוכניות בקהילה. בכל קבוצה השתתפו 4-10 אנשי מקצוע (סך הכול כ-70 בעלי תפקידים).
- 11 ראיונות עומק עם אנשי מקצוע וקובעי מדיניות (מן הקהילה האתיופית ומחוצה לה)
- 2 קבוצות מיקוד עם זקנות יוצאות אתיופיה
- 2 סיורים בגינות קהילתיות

שיטת הניתוח

שיטה איכותנית: קבוצות המיקוד והראיונות תומללו ונותחו בשיטת ניתוח תמתי



ממצאי המחקר- תמות מרכזיות

זקנה במעבר תרבותי: יחסי הגומלין בין זקנה ועלייה

הצטלבות קשיים הנובעים מההגירה וקשיים הנובעים מההזדקנות

בין מסורתיות למודרניות

מתח בין תרבות קולקטיבסטית לבין תרבות מערבית אינדיבידואלסטית

בין הכלה ושילוב חברתי לבין נבדלות ונפרדות

דילמת פיתוח שירותים ודילמת המהגרים: שימור מול שינוי

תמה חוצה: בין אמון לחוסר אמון



עקרונות-על לפיתוח שירותים ושילוב חברתי של זקנים יוצאי אתיופיה

הכלה הדדית

- פיתוח שירותים ייחודיים בערים עם ריכוז יוצאי אתיופיה
- שילוב זקנים בשירותים קיימים
- הכלה הדדית: להסביר לזקנים את מגבלות מערכת השירותים ואת הקודים התרבותיים בישראל.
- הכשרת אנשי מקצוע לעבודה רגישת תרבות

העצמה

- העצמת בני משפחה מטפלים על ידי מתן תמיכה, הדרכה וייעוץ
- יצירת מאגר מתנדבים פנים קהילתי לסיוע לזקנים במיצוי זכויות, תיווך וחברה פעילויות בין-דוריות

הנכחה

- מינוף המאפיינים הייחודיים של הקהילה (קהילתיות, מסורתיות)
- הנכחה של הקהילה בפרסומות/מסרים קהילתיים/פעילויות מותאמות למסורת
- הקצאת מרכזים לפעילות של הקהילה (כגון מועדון חברתי)

הנגשה

- **הנגשה שפתית:** שילוב אנשי מקצוע ומגשרות דוברי אמהרית בשירותים, לצורך הדרכה, הסבר וטיפול (למשל: מתן אבחונים באמהרית)
- **הנגשה תרבותית**
- **הנגשת שירותים דיגיטליים** של שירותי בריאות ורווחה (למשל על ידי מתן הסברים קוליים באמהרית)

לכל עיקרון יש חלק ביצירת אמון /אמון נוצר באמצעות שזירת העקרונות



המלצות

- פיתוח שירותים שיבליטו את היתרונות התרבותיים והקהילתיים שיש לקהילה – בתוך עצמה, בחברה כולה ובפעילות בין-דורית
- הנגשת שירותי בריאות ורווחה על ידי מגשרים, מתאמי טיפול, כוח אדם דובר השפה, הסברה לזקנים ולאנשי מקצוע
- בערים שבהן ריכוזים גבוהים של זקנים יוצאי אתיופיה מוצע לפתח שירותים ייעודיים מותאמים תרבותית
- בערים שבהן ריכוזיות נמוכה של זקנים יוצאי אתיופיה יש להפעיל אסטרטגיות לשילוב הזקנים בשירותים קיימים
- הכרה בחשיבותם של בני משפחה וסיוע להם על ידי מתן תמיכה, העברת מידע, קבוצות תמיכה וכד'

תודה על ההקשבה

לחצו כאן לדוח המלא

brookdale.jdc.org.il

